

Poesia
Pere Ballart

En el vellut negre de la nit soviètica

Tothom deu recordar l'inquietant final de *Fahrenheit 451*: en un món en què el poder crema els llibres, uns quants resistents viuen als boscos amb la missió de dur cadascun gravat a la memòria el text íntegre d'una obra. Per desgràcia, la realitat és sempre més cruel que cap fabulació, i en aquest sentit el règim soviètic dels anys 30 fa empal·lidir la distopia de Ray Bradbury. Si molts dels versos d'Óssip Mandelstam han perviscut a l'opressió i al terror, és perquè la seva esposa Nadejda va conservar-los intactes en el record, amb l'esperança de llegir-los algun dia a qui se'n fes mereixedor, en un futur menys tèrbol. Hem de felicitar-nos que, a la fi, sigui avui que a nosaltres ens arribin: ho fan en una selecció representativa, si bé no gaire extensa, però traduïda amb gust i amb criteri per Helena Vidal, que té cura de respectar el metre i rima de l'original fins allà on és possible, i que prologa a més l'edició amb un text molt suggerent, il·luminador tant sobre l'altíssim sentit de la responsabilitat amb què escrivia Mandelstam ("com si l'endemà hagués d'arribar la mort", en testimoni de la seva dona) com sobre les raons de la dificultat de la seva poesia.

I és que en efecte, la poesia de Mandelstam és exigent. Pocs poetes han exposat amb més claredat en els seus escrits crítics una concepció se-

El poeta rus Mandelstam, volent consolar la seva companya, Nadejda, li va dir: "Per què et lamentes? La poesia només es respecta a casa nostra: et maten perquè n'escris. Enlloc més no maten per escriure poesia"

gona la qual "tota la vivacitat de la poesia és en l'element de sorpresa", per a la qual és menester un lector actiu, que defugui les paràfrasis i senti la fascinació de la paraula. Diu el mateix Mandelstam a les *Converses sobre Dante*, amb una imatge ben gràfica, que construir el sentit del discurs poètic és com travessar ve-

loçment d'una riba a l'altra un riu cabalós, tot saltant per les barques que l'atapeïxen mentre circulen en totes direccions. El cert és que els seus poemes rigorosos i vibrants denoten per igual la seva admiració per les al·lusions mitològiques com per l'expressió del més quotidià, i reuneixen alhora l'atracció pel classicisme -Ovi-

di i Chénier li eren referents igualment predilectes- amb un talent singular per les associacions inesperades, més enllà de les fronteres de la lògica, un dels distintius de l'avantguarda acmeïsta, de la qual Mandelstam va ser el principal exponent.

Captar el detall fugaç i secret

Llegint els seus primers poemes podem adonar-nos de fins a quin punt el poeta excel·leix en la captació del detall fugaç i secret i en la connexió immediata d'allò més ínfim amb el més elevat i transcendent, sempre a punt de sorprendre's descobrint "el vincle / amb el misteri del món". Llegint en canvi grans poemes seus de maduresa com ara *Leningrad, Pel coratge vibrant del futur clamorós* o els *Versos al soldat desconegut*, el que descobrim és la seva enteresa moral i el do profètic de la seva paraula, en la certesa que "qui m'hagi d'ocir / ha de ser de la raça dels meus".

En la bellesa commovedora d'una poesia que el seu artífex veia com "l'arada que regira el temps", el lector comprova la veritat d'uns versos de *Tristia* (no recollits en aquesta col·lecció) segons els quals sempre floreixen flors immortals, fins i tot "en el vellut negre de la nit soviètica". La lliçó de supervivència que encarnen aquests poemes ens dreça als lectors la figura imponent de qui va ser capaç de veure en la poesia el més noble dels oficis.*

Poemes

Óssip Mandelstam
Selecció i traducció:
Helena Vidal
Quaderns Crema
Barcelona, 2008
Preu: 15 euros
Pàgines: 96

Per fi tot un volum en català amb la poesia d'Óssip Mandelstam, capdavanter de la generació lírica russa que amb Akhmàtova, Tsvetàieva i Pasternak va conjugar perfecció formal i intensitat expressiva, aquí en una traducció que sap acostar-nos el seu sentit tràgic de la bellesa i de la història

1 2 3 4 5

Juvenil Andreu Sotorra

No hi ha galetes per als follets

Greta i Òliba, cuidadores de gossos

Cornelia Funke
Traducció: Ramon Monton i Pilar Estelrich
Il·lustracions de l'autora
Edicions Bromera
Alzira, 2009
Preu: 13,95 euros
Pàgines: 205 i 173

Cornelia Funke, coneguda internacionalment per la trilogia 'Món de tinta', és també la il·lustradora de la major part dels seus llibres

1 2 3 4 5

Bosc d'hivern i gossos d'estiu

Cornelia Funke (Dorsten, 1958) és una autora d'una capacitat de producció excepcional que, a més, es veu recompensada amb una extraordinària acceptació dels lectors. Les xifres parlen de més de 30 llengües i una quantitat astronòmica d'exemplars, a més d'adaptacions teatrals, sobretot a Alemanya, i cinematogràfiques. L'última pel·lícula és *Cor de tinta* (dirigida per Iain Softley, 2009), amb un resultat no gaire afortunat en relació amb la força literària de l'original i, per tant, rebuda amb fredor, cosa que l'ha posada en un atzucac de cara a la continuació de la trilogia *Món de tinta*. A banda d'aquesta trilogia, internacionalment coneguda i formada per les novel·les *Cor de tinta*, *Sang de tinta* i *Mort de tinta*, és autora de sèries com la d'*Hug el*

fantasma i *Les gallines boges*.

I una altra de les seves novel·les més recents és *No hi ha galetes per als follets*. En aquesta ocasió, Funke divideix la història en dues parts. La novel·la, molt enriquidora, s'endinsa en el món fantàstic, amb personatges de bosc, en un ambient d'hivern, que és quan les provisions escassegen. Per això els tres principals protagonistes de la història, Llamprea, Capdefoc i Setpunts, s'han d'espavilar per no morir de fam i de fred, ara que la mà barroera dels humans no té escrúpols per arrasar la natura.

Hi ha una lectura de fons: la gana torna salvatges els qui la pateixen. I aquells que viuen tranquil·lament en un hàbitat natural, formant part de l'equilibri ecològic, es converteixen en lladres simplement per la

necessitat de supervivència.

La novel·la conté el registre literari més potent de Cornelia Funke, amb un equilibri entre una història que apassiona els lectors i un nivell de reflexió que els obre la possibilitat d'anar més enllà de l'aventura, sempre amb un llenguatge ric, ple de sensacions, d'aquells que, irremediablement i per sort, creen addició lectora.

En canvi, a l'autora se li pot perdonar que, de tant en tant, tingui la debilitat de baixar del seu podi i que elabori alguna novel·la que grinyola per la seva feblesa argumental i perquè, a més, se li veu la trampa des d'una hora lluny. És el cas de *Greta i Òliba, cuidadores de gossos*, una història d'estiu de vacances que més aviat sembla un manual de gossos, amant

amb una aventura prima com un paper de fumar entre dues protagonistes de cara simpàtica que s'empesquen fer de cuidadores de quissos perquè a la casa on s'estan de vacances, el propietari no pot veure un gos ni en pintura.

Al llarg de la novel·la, l'empresa de les joves emprenedores té força èxit i cada capítol serveix per posar-los a les mans les corretges d'una raça de gos diferent que té el seu paral·lelisme amb cadascun dels seus propietaris. Ara bé, al marge d'aquesta feblesa argumental, l'autora salva la novel·la gràcies a un estil molt net que, en el fons, fa que el lector venci la temptació de deixar la lectura a mitges o de saltar-se pàgines que brillen per la seva evidència. I d'això se'n diu ofici, una virtut que Cornelia Funke té.*